

ಪಾತಂಜಲ ಯೋಗದರ್ಶನ

ಯೋಗಾಚಾರ್ಯ ಕೆ. ಕೇಶವಮೂರ್ತಿ

(ಮೇ ೨೦೧೦ ರ ಸಂಚಿಕೆಯಿಂದ)

ಸಾಧನವಾದ

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಯಮ, ನಿಯಮ, ಆಸನ, ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ, ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರಗಳೆಂಬ ಐದು ಯೋಗಸಾಧನಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯವಾದ ವಿಭೂತಿಪಾದದಲ್ಲಿ ಧಾರಣ, ಧ್ಯಾನ ಮತ್ತು ಸಮಾಧಿಗಳೆಂಬ ಇನ್ನೂ ಮೂರು ಅಂಗಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ಎಂಟು ಅಂಗಗಳಾದವು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಪಾತಂಜಲ ಯೋಗವು 'ಅಷ್ಟಾಂಗ ಯೋಗ' ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದು.

ಅಹಿಂಸಾ-ಸತ್ಯ-ಅಸ್ತೇಯ-ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ-ಅಪರಿಗ್ರಹ ಯಮಾಃ

(೨:೩೦)

ಅಹಿಂಸೆ, ಸತ್ಯ, ಅಸ್ತೇಯ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ಅಪರಿಗ್ರಹಗಳೆಂಬ ಐದು ಕಟ್ಟಳೆಗಳೇ 'ಯಮ'. ಸರ್ವಥಾ ಸರ್ವದಾ ಯಾವ ಜೀವ ರಾಶಿಗೂ ದೋಹ ಮಾಡದಿರುವುದೇ ಅಹಿಂಸೆ. ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಯಥಾರ್ಥತೆಯೇ ಸತ್ಯ. ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಸೇರಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬಯಸದೆ ಇರುವುದೇ ಅಸ್ತೇಯ. ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹ, ಅದರಲ್ಲೂ ಗುಪ್ತೇಂದ್ರಿಯದ ಸಂಯಮವೇ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ. ತನಗಾಗಿ ಅನ್ಯರಿಂದ ಏನನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸದೆ ಇರುವುದೇ ಅಪರಿಗ್ರಹ.

ಶೌಚ-ಸಂತೋಷ-ತಪಃ-ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ-ಈಶ್ವರಪ್ರಣಿಧಾನಾನಿ ನಿಯಮಾಃ (೨:೩೨)

'ನಿಯಮ' ಎಂಬ ಎರಡನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಶೌಚ, ಸಂತೋಷ, ತಪಸ್ಸು, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಈಶ್ವರಪ್ರಣಿಧಾನಗಳೆಂಬ ಐದು ನೈತಿಕ ಕಟ್ಟಳೆಗಳಿವೆ.

ದೇಹ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸುಗಳ ನೈರ್ಮಲ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ಕಳೆಯುವುದು ಶೌಚ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬಾಹ್ಯ ಮತ್ತು ಆಭ್ಯಂತರ (ಅಂತರಂಗದ) ಶೌಚಗಳೆಂದು ಎರಡು ಬಗೆ ಇದೆ. ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ತಿಮಿತವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಆನಂದದಿಂದ ಇರುವುದು ಸಂತೋಷ. ಕಾಷ್ಠ ಮೌನ (ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡದೆ ಇರುವುದು), ಬಾಹ್ಯ ಮೌನವನ್ನಾಚರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ವ್ರತಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದು ತಪಸ್ಸು.

ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯೋ ಮೋಕ್ಷಶಾಸ್ತ್ರಾಣಾಂ ಅಧ್ಯಯನಂ ಪ್ರಾಪ ಜಪೋ ವಾ (ವ್ಯಾಸ ಭಾಷ್ಯ)

ಮೋಕ್ಷಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಪ್ರಣವಜಪವು (ಓಂಕಾರೋಪಾಸನೆ) ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಮೋಕ್ಷಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದರೆ, ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು, ಭಗವದ್ಗೀತೆ, ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ ಮುಂತಾದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳು.

ಈಶ್ವರಪ್ರಣಿಧಾನಂ ತಸ್ಮಿನ್ ಪರಮಗುರೌ ಸರ್ವಕರ್ಮಾರ್ಪಣಮ್

(ವ್ಯಾಸ ಭಾಷ್ಯ)

ಪರಮಗುರುವಾದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಸಮರ್ಪಿಸುವುದೇ ಈಶ್ವರಪ್ರಣಿಧಾನ.

ಇದನ್ನೇ ಶ್ರೀಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: **ಯದ್ಯತ್ಕರ್ಮ ಕರೋಮಿ ತತ್ತದಖಿಲಂ ಶಂಭೋ ತವಾರಾಧನಮ್** - "ಹೇ ಶಂಭೋ, ನಾನು ಏನೇನು ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆಯೋ, ಅವೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಆರಾಧನೆಯೇ ಆಗಲಿ."

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ನಾವು ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭಗವಂತನ ಆರಾಧನೆಯಾಗಬೇಕು. ಆಗಲೇ ನಮಗೆ ಮುಕ್ತಿ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕರ್ಮದ ಫಲವನ್ನೂ 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವನಿಗೇ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ 'ಕರ್ಮಯೋಗ' ವಾಗುತ್ತವೆ.

ಅಷ್ಟಾಂಗಯೋಗದ ಮುಂದಿನ ಹಂತಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ಸಾಧಕನಿಗೆ ಈ ಯಮ-ನಿಯಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮುಂದಿನ ಹಂತಗಳು ಅವನಿಗೆ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಯಮನಿಯಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ಯೋಗಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅಹಿಂಸಾರತನಾದ ಯೋಗಿಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವೈರಭಾವವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತನಾದರೆ ವಾಕ್ಸಿದ್ಧಿ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಅಸ್ತೇಯದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದವನಿಗೆ ಸಕಲ ರತ್ನಗಳೂ ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದರೆ ವೀರ್ಯಲಾಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಪರಿಗ್ರಹದಿಂದ ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರಗಳ ಅರಿವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಶೌಚದಿಂದ ತನ್ನ ಶರೀರದ ಮೇಲೆ ಜುಗುಪ್ಸೆಯುಂಟಾಗಿ ದೇಹಾಭಿಮಾನ ತೊಲಗುತ್ತದೆ. ಸಂತೋಷದಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ ಸುಖಲಾಭವಾಗುತ್ತದೆ. ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯಸಿದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯದಿಂದ ಇಷ್ಟದೇವತೆಯ ದರ್ಶನವಾಗುತ್ತದೆ. ಈಶ್ವರಪ್ರಣಿಧಾನದಿಂದ ಸಮಾಧಿ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನು ಮುಂದಿನ ಅಂಗ ಆಸನ. ಪತಂಜಲಿಗಳು ಆಸನದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳಿಲ್ಲ.

'ತತ್ರ ಸ್ಥಿರಸುಖಮಾಸನಮ್', 'ತತೋ ಧ್ವಂಧ್ವಾನಭಿಘಾತಃ'

(೨ : ೪೬, ೪೭)

ಸ್ಥಿರವೂ, ಸುಖವೂ ಆಗಿರುವುದೇ ಆಸನ. ವ್ಯಾಸರು ತಮ್ಮ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಾಸನ, ವೀರಾಸನ, ಭದ್ರಾಸನ, ಸ್ವಸ್ತಿಕಾಸನ, ದಂಡಾಸನ ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ದೇಹವಿನ್ಯಾಸಗಳ ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆಸನವೆಂದರೆ ಯೋಗಸಾಧಕನು ತನ್ನ

ಸಾಧನೆಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿ. ದೇಹಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಇಂದು ನಾವು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಆಸನಗಳು ಹಠಯೋಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವು. ಆಸನಸಿದ್ಧಿಯಾದವನು ಶೀತೋಷ್ಣಗಳೆಂಬ ಧ್ವಂದ್ವಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಮುಂದಿನ ಹಂತವೇ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ. ಪ್ರಾಣಾಯಾಮದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಪಠಂಜಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ನಾಲ್ಕು ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇದರ ವಿವರಣೆ ಇದೆ.

ತಸ್ಮಿನ್ ಸತಿ ಶ್ವಾಸಪ್ರಶ್ವಾಸಯೋಃ ಗತಿ ವಿಚ್ಛೇದಃ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಃ

(೨ - ೪೯)

ಶ್ವಾಸಪ್ರಶ್ವಾಸಗಳ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೇ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ. ಇದರಿಂದ ಯೋಗಿಯ ವಿವೇಕಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮುಸುಕಿಕೊಂಡಿರುವ ಕರ್ಮವು ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಣಾಯಾಮವೂ ಒಂದು ಅಂತರ್ಯಜ್ಞ ಎಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಅಷ್ಟಾಂಗಯೋಗದ ಐದನೆಯ ಹಂತವೇ ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರ.

ಸ್ವವಿಷಯಾಸಂಪ್ರಯೋಗೇ ಚಿತ್ತಸ್ಯ ಸ್ವರೂಪಾನುಕಾರ

ಇವೇಂದ್ರಿಯಾಣಾಂ ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರಃ

(೨-೫೪)

ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರವೆಂದರೆ ಹೊರಮುಖವಾದ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ವಿಷಯವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಒಳಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಒಳಮುಖವನ್ನಾಗಿಸುವುದು; ಆ ಮೂಲಕ ಅವು ಮನಸ್ಸಿನ ಆಕಾರವನ್ನೇ ಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು. ಇದರಿಂದ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳು ನಮ್ಮ ವಶವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇದುವರೆಗೆ ಹೇಳಿದ ಯಮ, ನಿಯಮ, ಆಸನ, ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮತ್ತು ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರಗಳೆಂಬ ಐದು ಅಂಗಗಳು ಬಹಿರಂಗ ಸಾಧನೆಗಳು. ಮುಂದಿನ ಮೂರು ಹಂತಗಳು ಆಂತರಿಕ ಸಾಧನೆಗಳು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಧಾರಣೆ ಮೊದಲನೆಯದು. ಇವು ವಿಭೂತಿಪಾದದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ.

ದೇಶಬಂಧಶ್ಚಿತ್ತಸ್ಯ ಧಾರಣಾ (೩-೧)

ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗುರಿಯ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದೇ ಧಾರಣೆ. ಯೋಗವೆಂದರೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಏಕಾಗ್ರತೆ. ಈ ಸಾಧನೆ ಈ ಹಂತದಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮನ ಏವ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಕಾರಣಂ ಬಂಧಮೋಕ್ಷಯೋಃ |

ಬಂಧಾಯ ವಿಷಯಾಸಕ್ತಂ ಮುಕ್ತೈರ್ನಿರ್ವಿಷಯಂ ಸ್ವತಮ್ ||

“ನಮ್ಮ ಬಂಧನಕ್ಕಾಗಲಿ, ಬಿಡುಗಡೆಗಾಗಲಿ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸೇ ಕಾರಣ. ವಿಷಯಾಸಕ್ತವಾದ ಮನಸ್ಸು ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ವಿಷಯರಹಿತವಾದ ಮನಸ್ಸು ಮುಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.”

ಇಂತಹ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಹಬಂದಿಗೆ ತರುವುದಕ್ಕೆ ಧಾರಣೆಯು ಒಂದು ಸಾಧನ.

ಅಷ್ಟಾಂಗಯೋಗದ ಏಳನೆಯ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಹಂತ ಧ್ಯಾನ.

ತತ್ರ ಪ್ರತ್ಯಯೈಕತಾನತಾ ಧ್ಯಾನಮ್ (೩-೨)

ಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ತೈಲಧಾರೆಂತೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗುರಿಯ ಮೇಲೆ ಹರಿಸುವುದೇ ಧ್ಯಾನ. ಆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗುರಿ ಬೇರಾವುದೂ ಅಲ್ಲ, ಅದು ಭಗವಂತನೇ. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಧ್ಯಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಅದು “ಧ್ಯಾನಯೋಗ” ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

‘ರಾಜಯೋಗ’ ದ ಕಡೆಯ ಹಂತವೇ ‘ಸಮಾಧಿ’. ಇದು ಯೋಗದ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಸ್ಥಿತಿ. **ತದೇವಾರ್ಥಮಾತ್ರನಿರ್ಭಾಸಂ-ಸ್ವರೂಪಶೂನ್ಯಮಿವ ಸಮಾಧಿಃ (೩-೩).**

ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವವನು ತನ್ನ ಅರಿವನ್ನೇ ಮರೆತು, ಅದರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಧ್ಯೇಯವಸ್ತು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಅಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಸಮಾಧಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಅಳಿದುಹೋದಹಾಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ: ಧ್ಯೇಯವಸ್ತು ಮಾತ್ರ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ಇಂತಹ ಪರಮಯೋಗವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವ್ಯಾಸರು ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ:

ಯೋಗೇನ ಯೋಗೋ ಜಾತ್ಯವ್ಯೋ

ಯೋಗೋ ಯೋಗಾತ್ ಪ್ರವರ್ತತೇ |

ಯೋಽಪ್ರಮತ್ತಸ್ಯ ಯೋಗೇನ

ಸ ಯೋಗೇ ರಮತೇ ಚಿರಮ್ ||

“ಯೋಗದಿಂದಲೇ ಯೋಗವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಯೋಗ ದಿಂದಲೇ ಯೋಗವು ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವನು ಯೋಗದಿಂದ ಪ್ರಮತ್ತನಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವನು ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ರಮಿಸುತ್ತಾನೆ.”

ಧ್ಯಾನ ಧಾರಣ ಸಮಾಧಿಗಳು ಒಂದೇ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಾದರೆ ಅದು ‘ಸಂಯಮ’ವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಈ ಮೂರೂ ಒಂದೇ ವಿಷಯದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಬೆಳಕು ನಮ್ಮ ಅರಿವಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಬರುವ ಸಿದ್ಧಿಗೆ ‘ಯೋಗಸಿದ್ಧಿ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅಣಿಮಾ, ಲಘಿಮಾ, ಗರಿಮಾ, ಮಹಿಮಾ, ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಪ್ರಾಕಾಮ್ಯ, ವಶಿತ್ತ, ಈಶಿತ್ವತ್ವ - ಇವೇ ಅಷ್ಟ ಸಿದ್ಧಿಗಳು. ಈ ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಯೋಗಿಯು ಮುಂದೆ ಸಾಗಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಸಿದ್ಧಿಗಳು ಆತ್ಮದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗುತ್ತವೆ.

“ತಪಸ್ವಿಗಿಂತ ಯೋಗಿಯು ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದವನು. ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅವನು ಅಧಿಕನಾದವನು. ಹಾಗೆಯೇ ಅವನು ಕರ್ಮ ಮಾಡುವವರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೇ ಅರ್ಜುನ! ನೀನು ಯೋಗಿಯಾಗು” ಎಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಇದರರ್ಥ ಯೋಗಿಯು ತಪಸ್ವಿಯೂ ಹೌದು, ಜ್ಞಾನಿಯೂ ಹೌದು, ಕರ್ಮಿಯೂ ಹೌದು. ತಪಸ್ವಿ, ಜ್ಞಾನಿ ಮತ್ತು ಕರ್ಮ ನಿಷ್ಠರ ಸುಮಧುರ ಸಮನ್ವಯವೇ “ಯೋಗಿ.”

ತಸ್ಮೈ ಶ್ರೀ ಯೋಗೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ

ವಿಶ್ವಸದಾಚಾರ ಸಂಹಿತೆ

ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಡಾ. ಎಂ. ರಾಮಾಚೋಯಿಸ್

(ಹಿಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಯಿಂದ)

ರಾಮರಾಜ್ಯ

ಶ್ರೀ ಸಿ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ ಅವರು ಲೇಖನವೊಂದರಲ್ಲಿ (ಭವನ್ ಜರ್ನಲ್, ೧೫.೪.೧೯೯೫) ಹೀಗೆಂದಿದ್ದಾರೆ:

“ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಆದರ್ಶ ರಾಜ್ಯವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎಂದರೆ ರಾಮರಾಜ್ಯ. ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷ - ಈ ನಾಲ್ಕು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳ ಪೈಕಿ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಿರುವುದೇ ಆದರ್ಶ ಸಮಾಜದ ಲಕ್ಷಣ. ಅಂಥ ಸಮಾಜದ ಇರುವಿಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಆಳ್ವಿಕೆಯು ದಕ್ಷವೂ ನೀತಿವಂತವೂ ಆಗಿರಬೇಕು. ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜನು ಪ್ರಭುವಾಗಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಧರ್ಮದ ಪ್ರತೀಕನೂ ಆಗಿರುತ್ತಿದ್ದ; ಜನತೆಯ ನೆಮ್ಮದಿ, ಸಾಮರಸ್ಯ, ಸಂಪನ್ನತೆಗಾಗಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಇದೇ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಕಲ್ಪನೆಯ ರಾಮರಾಜ್ಯ.

“ಇಂದಾದರೋ ಚುನಾಯಿತರಾದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸರ್ಕಾರ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಆಳುವವರು ಧರ್ಮದಿಂದ ವಿಮುಖರಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ರಾಮರಾಜ್ಯ ವಾದೀತು. ನಮಗೆ ರಾಮರಾಜ್ಯ ಬೇಕೋ ಅಥವಾ ರಾಮರಾಜ್ಯವೋ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.”

ಮೈತ್ರಿಗಳಂತೆ ಸರ್ಕಾರಗಳೂ ಧರ್ಮದ ಕಟ್ಟಳೆಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲೆಡೆ ನೆಮ್ಮದಿ ಇದ್ದೀತು.

ಮೇಲಿನವು ಕೇವಲ ಗ್ರಂಥಸ್ಥ ಸೂತ್ರಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದವು. ಧರ್ಮದ ಪಾರಮ್ಯದಲ್ಲಿ ಜನತೆಗೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಇದ್ದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಭುಗಳೂ ವಿಹಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಾರೆ.

ರಾಜಾಭಿಷೇಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ರಾಜನೂ, “ನಾನು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ನಡೆಸುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಖ್ಯಾತ ಇತಿಹಾಸಕಾರರಾದ ಶ್ರೀ ಆರ್.ಸಿ. ಮಜುಮದಾರ್ ಅವರು *Ancient India* ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: “ರಾಜನ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ನಿಶ್ಚಿತರೂಪದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿವೆ. ಆ ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವನಾದಾರೂ ರಾಜನು ಲೋಪ ಮಾಡಿದರೆ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನರ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಚ್ಯುತಿಯೊದಗಿದಷ್ಟೇ ಅದು ಅಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು.”

ಜಗದ್ಗುರು ಭಾರತ

ಶತಮಾನಗಳುದ್ದಕ್ಕೂ ಭಾರತದ ರಾಜರು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂಥ ‘ರಾಜಧರ್ಮ’ಕ್ಕೆ ಅನುವರ್ತಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆಂಬುವುದಕ್ಕೆ ದಾಖಲೆಗಳಿವೆ.

ಧರ್ಮದ ಈ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನೇ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರೂ ಸಾರಿದುದು: “ಭಾರತ ಅವಸಾನಗೊಂಡೀತೆ? ಹಾಗೆ ಆದಲ್ಲಿ, ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ಎಲ್ಲ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ, ನೈತಿಕತೆ, ಧಾರ್ಮಿಕತೆ, ಆದರ್ಶವಾದ - ಇವೆಲ್ಲ ಅವಸಾನಗೊಂಡು ಅವುಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಭೋಗಲಾಲಸೆ, ಧನಾವೇಶ, ಮೋಸ, ಹಿಂಸೆ, ಸ್ಪರ್ಧೆ - ಇವು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಮನುಷ್ಯನ ಆತ್ಮವನ್ನೇ ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಾವು.”

ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ವಿವೇಕಾನಂದರು ಭರವಸೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಧರ್ಮಗ್ಲಾನಿಯಾದಾಗ ಭಗವದವತಾರವಾಗಿ ಧರ್ಮದ ಪುನಃ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗುವುದೆಂಬ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ವಾಕ್ಯವೂ ಇದೇ ಆಶಯದ್ದೇ.

ಧರ್ಮವನ್ನು ಕುರಿತು ಇಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದುದರ ಉದ್ದೇಶ ‘ಧರ್ಮ’ ಮತ್ತು ‘ಮತ’ಗಳಿಗೆ (ರಿಲಿಜನ್) ಇರುವ ಅಂತರವನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದು.

ಮತ ಅಥವಾ ಪಂಥಗಳು ಹತ್ತಾರು: ಶೈವ, ವೈಷ್ಣವ, ಸ್ಮಾರ್ತ, ಬೌದ್ಧ, ಜೈನ, ಸಿಖ್, ಇಸ್ಲಾಂ, ಕ್ರೈಸ್ತ, ಪಾರಸಿ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇಂಥ ಯಾವುದೇ ಮತದ ಅನುಸರಣೆ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತವೇ ಆಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯಬಾರದು.

ಧರ್ಮವು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾದುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಎಲ್ಲ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಉಪಾದೇಯವಾದುದು. ಬೆಂಕಿಯ ಸುಡುವ ಗುಣವನ್ನಾಗಲಿ, ನೀರಿನ ಹರಿಯುವ ಗುಣವನ್ನಾಗಲಿ ಬದಲಾಯಿಸಲಾಗದಷ್ಟೆ ಅದೇ ರೀತಿ ಧರ್ಮವೂ ಶಾಶ್ವತ ರೂಪದ್ದು, ಬದಲಾಯಿಸಲಾಗದು. ಇದೀಗ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನೈತಿಕತೆ ಕುಸಿಯುತ್ತಿದೆ, ಹಿಂಸಾಚರಣೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಪರಿಹಾರವೆಂದರೆ ಧರ್ಮದ ಪಾರಮ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು ಮಾತ್ರ.

ನಾವಿಂದು ಇನ್ನೂ ಚರಿತ್ರೆಯ ಸಂಧಿಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದೇವೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಸುಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ವಿನಾಶದಿಂದ ಪಾರಾಗಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಉಪಕ್ರಮಗೊಂಡ ಈಗಿನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಮಾಪನಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದು ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ... ಇತಿಹಾಸದ ಈಗಿನ ವಿಷಮ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾನವತೆಗೆ ಪಥದರ್ಶನವು ಲಭ್ಯವಿರುವುದು ಭಾರತದಿಂದ ಮಾತ್ರ.

-ಆರ್ಯಾಜ್ ಟಾಯ್ಸ್‌ಜೀ (ಇತಿಹಾಸಜ್ಞ)

1993ರಲ್ಲಿ ಚಿಕಾಗೋದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಿಶ್ವಧರ್ಮ ಸಂಸತ್ತಿನ ಉದ್ಘಾಟನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾದ ಘೋಷಣೆ

ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕ ನೀತಿಸಂಹಿತೆಯೆಡೆಗೆ

ಜಗತ್ತು ಈಗ ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಆತಂಕ ಎಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಕವೂ ಮರ್ಮಸ್ಪರ್ಶಿಯೂ ಆಗಿದೆಯೆಂದರೆ ಅದರ ಮುಖ್ಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಲೇಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಶಾಂತಿಯು ಇಂದು ಮರೀಚಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಇಡೀ ಭೂಗ್ರಹವೇ ವಿನಾಶವನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆ. ನೆರೆಹೊರೆಯವರೇ ಪರಸ್ಪರರಿಂದ ಭೀತಿಗೆ ಸಿಲುಕಿದ್ದಾರೆ. ಗಂಡಸರು ಹೆಂಗಸರು ಎಲ್ಲರೂ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಪರಕೀಯರೆನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಕ್ಕಳು ಅನಾಥವಾಗಿ ಸಾಯುತ್ತಿವೆ.

ಇದು ಅಸಹನೀಯ.

ಜಗತ್ತಿನ ಪರಿಸರವನ್ನು ಹಾಳುಗೆಡವುತ್ತಿರುವ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಖಂಡಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಜೀವನದ ಸತ್ವವನ್ನೇ ಹೀರುತ್ತಿರುವ ಬಡತನ, ತರೀರವನ್ನು ಕೃಶಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಹಸಿವು, ಅಸಂಖ್ಯ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಮುಳುವಾಗಿರುವ ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆ - ಇವನ್ನು ನಾವು ಖಂಡಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಎಲ್ಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡುತ್ತಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆ, ಪ್ರಬಲರ ನ್ಯಾಯೋಲ್ಲಂಘನೆಯಿಂದಾಗಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಹೆಚ್ಚುಹೆಚ್ಚು ದುಃಸ್ಥಿತಿಗೀಡಾಗುತ್ತಿರುವುದು, ಅರಾಜಕತೆ, ಶಿಶುಮರಣಗಳು, ಮತಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂಸಾಚರಣೆ - ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ನಾವು ಖಂಡಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ಆತಂಕವೂ ನಿವಾರಣೀಯ. ಏಕೆಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ನೈತಿಕ ಆಧಾರಸೂತ್ರಗಳು ಎಂದಿನಿಂದಲೂ ಲಭ್ಯವಿವೆ. ಅವನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯೂ, ಜಗದ್‌ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ಸುಧಾರಿಸಬಲ್ಲವು; ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಗಳ ಹಿತಾಯೂ ಗೊಂದಲಗಳೂ ನಿವಾರಣೀಯಾದವು.

ಎಲ್ಲ ಜಗದ್ಧರ್ಮಗಳ ಬೋಧಗಳನ್ನೂ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನೂ ನಾವು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಗೌರವಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳ ಬೋಧಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕ ನೀತಿಸಂಹಿತೆಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ಈಗ ಅಗತ್ಯವಿರುವುದು ಅವನ್ನು ಹೃದ್ಯತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಚರಣೆಗೆ ತರುವುದು ಮಾತ್ರ.

ಎಲ್ಲ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ, ಜನಾಂಗಗಳಿಗೆ, ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಮತಗಳಿಗೆ, ಸಕಲ ಜೀವನಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಹಲವು ಸ್ಥಿರರೂಪದ ಮಾನದಂಡಗಳು ಇವೆ; ಮಾನವನ ನಡವಳಿಕೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಚಿರಂತನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ ಸೂತ್ರಗಳು ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳ ಬೋಧಗಳಲ್ಲಿ ಇವೆ. ಅವುಗಳ ಅನುಸರಣೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಹಾಗೂ ಶಾಶ್ವತ ಜೀವನಕ್ರಮ ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ದೃಢವಾದ ನಿಲುವು.

ನಾವು ಹೀಗೆ ಘೋಷಿಸುತ್ತೇವೆ:

“ನಾವೆಲ್ಲ ಪರಸ್ಪರಾಲಂಬಿಗಳು. ಸಮಷ್ಟಿಯು ಕ್ಷೇಮದಿಂದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವ್ಯಷ್ಟಿಯೂ ಕ್ಷೇಮದಿಂದಿದ್ದೀತು. ಜನ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ನೆಲ, ಗಾಳಿ, ಜಲ, ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಸಸ್ಯಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಸಕಲ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನೂ ನಾವು ಗೌರವಿಸುತ್ತೇವೆ.

“ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳಿಗೆ ನಾವು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಹೊಣೆ ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ನಿರ್ಣಯಗಳೂ ಆಚರಣೆಗಳೂ,

-ನಿಷ್ಠೆಯತೆ ಕೂಡ-ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತವೆ.

“ನಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಇತರರು ಹೇಗೆ ಇರಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಬಯಸುತ್ತೇವೋ ಅದರಂತೆ ಇತರರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ನಾವು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜೀವಿಗೂ ಘನತೆಯುಂಟು. ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ನಾವು ಮಾನವೀಯ ಸದ್ಭಾವದಿಂದಲೂ ಸಹಿಷ್ಣುತೆಯಿಂದಲೂ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಗತಕಾಲದ ಸ್ಮೃತಿಗಳಿಗೆ ದಾಸರಾಗದೆ, ಆದರೆ ಅದರಿಂದ ಯುಕ್ತ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ಕ್ಷಮಾಗುಣವನ್ನು ಮೆರೆಯೋಣ. ಸಂಕುಚಿತ ಭೇದಗಳನ್ನು ಮರೆತು ಐಕ್ಯಮತ್ಸರವನ್ನು ಪೋಷಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ.

“ಇಡೀ ಮಾನವತೆಯನ್ನೇ ಒಂದು ಕುಟುಂಬವೆಂದು ನಾವು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಉದಾರತೆಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಾವು ಬಾಳಬೇಕಾದದ್ದು ನಮಗಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಇತರರಿಗೂ ಉಪಕಾರಕರಾಗಿರಬೇಕು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳು, ವೃದ್ಧರು, ಬಡವರು, ಕ್ಷೇತಕೊಳಗಾದವರು, ಅಂಗವಿಕಲರು, ನಿರಾಶ್ರಿತರು, ವಿಕಾಕಿಗಳು-ಇಂಥವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಅನುಕಂಪ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಯಾರನ್ನೂ ಕೀಳೆಂದು ಭಾವಿಸಬಾರದು, ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ತೋಷಿಸಬಾರದು. ಮರುಷರು, ಸ್ತ್ರೀಯರು ಎಂದು ಭೇದ ವೇರಿಸದೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಮಾನರೆಂದು ಕಾಣಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ಲೈಂಗಿಕ ದುರಾಚಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬಾರದು. ಒಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬಾರದು.

“ಅಹಿಂಸೆ, ನ್ಯಾಯ, ಶಾಂತಿ, ಸರ್ವರಲ್ಲಿ ಗೌರವ - ಇವಕ್ಕೆ ನಾವು ಬದ್ಧರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಅನ್ಯರನ್ನು ದಮನಕ್ಕೂ, ಹಿಂಸೆಗೂ ಗುರಿಮಾಡುವುದನ್ನು ನಾವು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತೇವೆ. ಭಿನ್ನತೆ-ವಿರಸಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಹಿಂಸೆಯು ಮಾರ್ಗವಾಗಬಾರದು.

“ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾನಾವಕಾಶಗಳಿರುವ ನ್ಯಾಯಾನುಗುಣ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ನಾವು ಶ್ರಮಿಸಬೇಕು. ಸದಾ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಷ್ಠರಾಗಿಯೂ, ಅನುಕಂಪಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೂ ಪೂರ್ವಗ್ರಹವಿಲ್ಲದೆಯೂ, ದ್ವೇಷರಹಿತವಾಗಿಯೂ ವರ್ತಿಸಬೇಕು. ನಮಗೆ ಸಲ್ಲದುದನ್ನು ಬೇರೆಯವರಿಂದ ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು; ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಕಳ್ಳತನದಿಂದ ದೂರವಿರೋಣ; ದುರಾಸೆ, ಅಧಿಕಾರಾಕಾಂಕ್ಷೆ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕಾಮನೆ, ಧನಲೋಭಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ನ್ಯಾಯಪೂರ್ಣ ಮತ್ತು ಶಾಂತಿಪೂರ್ಣ ಜಗತ್ತನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸೋಣ.

“ಆಂತರಿಕ ಮನಃಸ್ಥಿತಿ ಬದಲಾದ ಹೊರತು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಬದಲಾಗಲಾರರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಚ್ಚಿಂತನೆ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆ, ಧ್ಯಾನಗಳ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಅನುಶಾಸನೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ. ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಾಗ ತ್ಯಾಗಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧರಾಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಏನೂ ಬದಲಾವಣೆ ತರಲಾಗದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅನ್ಯರ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಮ್ಮದಿ, ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಶಾಂತಿ, ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ವಿಘಾತ ತರದಂಥ ಜೀವನಕ್ರಮ - ಇವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ವಿಶ್ವಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ನೀತಿಸಂಹಿತೆಗೆ ನಾವು ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಘೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಮತ್ತು ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ, ಅವರು ಯಾವುದೇ ಮತಕ್ಕೆ ಸೇರಲಿ, ಇಲ್ಲದಿರಲಿ, ಈ ನೀತಿಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.” ★